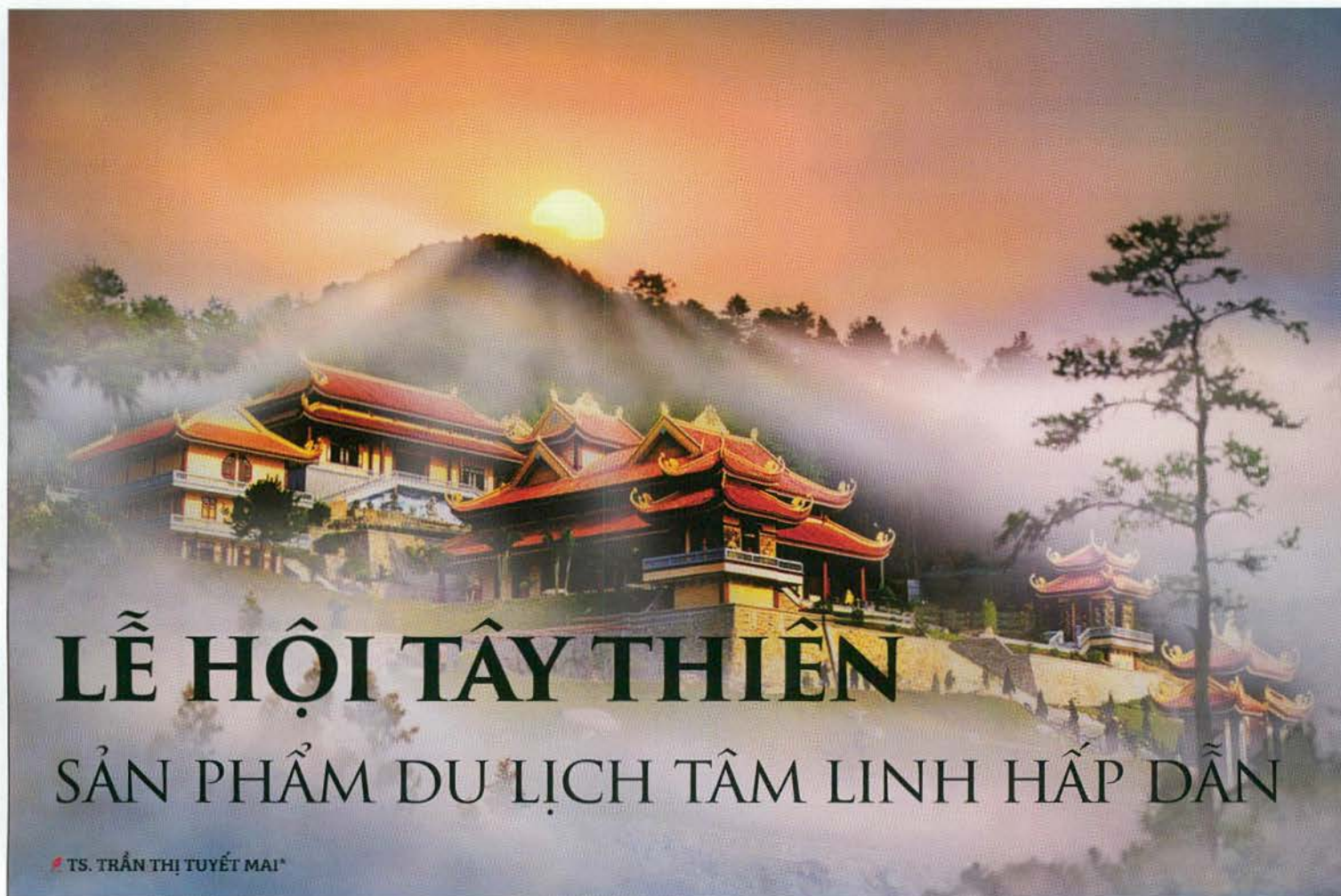

TS. TRẦN THỊ TUYẾT MAI*

Thiền viện Trúc Lâm Tây Thiên

Được hình thành và phát triển trong không gian linh thiêng với quần thể tín ngưỡng - tâm linh - cảnh quan sinh thái thiên nhiên kỳ vĩ, sinh động, Lễ hội Tây Thiên đã và đang trở thành sản phẩm du lịch tâm linh hấp dẫn du khách khi đến trải nghiệm, khám phá vùng đất Tam Đảo - Vĩnh Phúc.

ĐẾN VỚI LỄ HỘI TÂY THIÊN LÀ "ĐẾN VỚI PHẬT, VỀ VỚI MẪU"

Du khách về dự hội, tham quan văn cảnh danh thắng Tây Thiên có thể lựa chọn hành trình theo hai tuyến: tuyến đường bộ xuyên núi rừng qua nhiều địa danh di tích như núi Trường Sinh, suối Bát Nhã, suối Giải Oan....; tuyến hành hương trên cáp treo do Công ty Lạc Hồng xây dựng với điểm bắt đầu là đền Cậu, vượt qua thác Bạc và dừng chân tại đền Thượng. Với hành trình đi bộ xuyên rừng, vượt suối, đặc biệt là du lịch trên tuyến cáp treo, du khách sẽ được trải mình trên những cánh rừng nguyên sinh xanh ngát, vi vu tiếng nhạc rừng, lâng lâng mây bay. Vào mùa xuân, nơi này rực rỡ các màu hoa của cây rừng, tỏa hương thơm ngát, lưu giữ bước chân du khách khi "đến với Phật, về với Mẫu" và thưởng ngoạn du lịch tâm linh trong môi trường sinh thái tự nhiên với vẻ đẹp kỳ vĩ, yên bình.

Khu danh thắng Tây Thiên gắn liền với cuộc đời và sự nghiệp của nữ chúa Tam Đảo Lăng

Thị Tiêu. Bà là Chính Vương Phi của Hùng Chiêu Vương thứ bảy, người đã có công giúp nhà nước Văn Lang trong buổi đầu dựng nước và giữ nước. Khi xong việc nước, bà đã trở về hóa tại đây. Tưởng nhớ công đức của bà, nhân dân trong vùng đã lập đền thờ

Lễ hội Tây Thiên là lễ hội truyền thống tiêu biểu của đồng bào các dân tộc, chủ yếu là dân tộc Sán Dìu của huyện Tam Đảo, do vậy việc tổ chức lễ hội hàng năm có sự vào cuộc và tham gia của đông đảo bà con nhân dân các dân tộc trong huyện, đặc biệt là bà con các dân tộc Sán Dìu và du khách thập phương.

Lượng du khách đến với Lễ hội Tây Thiên và Khu danh thắng Tây Thiên tăng vọt trong những năm qua: giai đoạn 1995 - 2000 bình quân mỗi năm đón khoảng 55.000 lượt, năm 2009 tăng lên 92.000 lượt, năm 2015 là 620.000 lượt, đến năm 2016 lên tới trên 1 triệu lượt khách.

để hương khói. Từ nhiều đời nay, các triều đại phong kiến, đặc biệt là các triều Trần, Lê, Nguyễn đã phong bà là "Tam Đảo sơn trụ Quốc Mẫu tối linh Đại Vương" hiệu là "Tam Đảo sơn trụ Quốc Mẫu", hàng năm, triều đình đều cử các quan đại thần lên cúng tế. Kế thừa truyền thống uống nước nhớ nguồn, vào ngày 15/2 (âm lịch) hàng năm huyện Tam Đảo long trọng tổ chức Lễ hội Tây Thiên để tri ân công đức của Tam Đảo sơn trụ Quốc Mẫu Lăng Thị Tiêu.

Hàng năm, Ban tổ chức lễ hội đã chỉ đạo các ngành chức năng đẩy mạnh công tác quản lý Nhà nước đối với di tích và lễ hội, đảm bảo vệ sinh an toàn thực phẩm, an ninh trật tự, an toàn cho du khách, quy định và phân lô các khu dịch vụ bán hàng, đảm bảo công tác trông giữ phương tiện trong những ngày trước, trong và sau lễ hội. Để đảm bảo cho công tác hướng dẫn và phục vụ du khách tham quan, văn cảnh, đảm bảo an ninh an toàn cho du khách một cách tốt nhất, Ban tổ chức lễ hội đã thành lập các tiểu ban và phân công nhiệm vụ cho từng tiểu ban phụ trách công việc ở những địa điểm vị trí nhất định; vận động nhân dân tham gia công tác bảo vệ, phát huy giá trị di tích phục vụ cho phát triển du lịch của huyện; xử lý nghiêm minh các hành vi lấn chiếm đất đai, xâm phạm di tích... Việc đổi mới công tác quản lý di tích nhận được sự đồng tình hưởng ứng của đông đảo nhân dân và du khách, đã khắc phục cơ bản hiện tượng xô đẩy, chen lấn khi làm lễ.

Huyện Tam Đảo đặc biệt chú trọng tổ chức lễ hội cả phần nghi lễ và phần hội theo đúng nghi lễ truyền thống với sự tham gia của các đại biểu đại diện của đông đảo nhân dân và du khách thập phương, tạo nên không khí trang nghiêm mang đậm bản sắc văn hóa dân tộc. Đồng thời, tiếp tục động viên các tầng lớp nhân dân công đức, tôn tạo, xây dựng Khu danh thắng Tây Thiên trở thành khu du lịch trọng điểm mang ý nghĩa tâm linh

sâu sắc, có tác động thúc đẩy thành một khu vực kinh tế du lịch phát triển trong hệ thống các khu du lịch trọng điểm quốc gia.

Hiện nay, khu trung tâm văn hóa Lễ hội Tây Thiên đã và đang được xây dựng đầu tư xứng tầm khu du lịch

quốc gia theo chủ đề văn hóa tâm linh "Đến với Phật, về với Mẫu" với các phân khu chức năng hợp lý: trục hành lễ, sân lễ hội, khán đài, các công trình dịch vụ công cộng, nhà tiếp đón, bưu điện, ngân hàng, chợ quê.

PHÁT TRIỂN SẢN PHẨM DU LỊCH BỀN VỮNG TỪ LỄ HỘI TÂY THIÊN

Để phát triển tổng thể Lễ hội Tây Thiên, phát huy các tiềm năng lợi thế của Lễ hội truyền thống trong khai thác phát triển du lịch, đưa Khu danh thắng Tây Thiên phát triển thành sản phẩm du lịch tâm linh bền vững, hấp dẫn, huyện Tam Đảo và tỉnh Vĩnh Phúc cần thực hiện một số giải pháp sau:

Một là, tiếp tục tuyên truyền rộng rãi về tầm quan trọng và ý nghĩa to lớn của Lễ hội Tây Thiên gắn với tín ngưỡng thờ Quốc Mẫu Tây Thiên đến đông đảo nhân dân và du khách. Công tác tuyên truyền được đổi mới với nhiều hình thức phong phú, đa dạng, góp phần nâng cao ý thức của nhân dân về các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc, giáo dục đạo lý uống nước nhớ nguồn và quảng bá du lịch có hiệu quả.

Hai là, chú trọng bảo tồn phần lễ và phần hội của Lễ hội Tây Thiên theo nghi thức truyền thống. Bên cạnh đó có kế hoạch bảo tồn và phát huy 39 di tích thờ Quốc Mẫu Tây Thiên tại Vĩnh Phúc nhằm phát huy giá trị từng di tích, kết nối lại hệ thống các di tích thờ Quốc Mẫu Tây Thiên trong vùng, phục hồi các nghi thức tế lễ, cổ tục và các giá trị di sản văn hóa vật thể, phi vật thể liên quan đến tín ngưỡng thờ Quốc Mẫu Tây Thiên.

Ba là, đẩy mạnh xây dựng và thực hiện nếp sống văn hóa lễ hội, có biện pháp đảm bảo công tác an ninh trật tự, quy hoạch sắp xếp hàng quán đảm bảo trật tự phù hợp. Kiên quyết ngăn chặn và loại bỏ các hoạt động phản cảm trong lễ hội. Tuyên truyền hướng dẫn người dân đặt tiền lễ, tiền giọt dầu trong

lễ hội và nơi thờ tự đúng nơi, đúng chỗ. Hình thành và xây dựng nếp sống văn minh trong lễ hội, ứng xử, giao tiếp có văn hóa tạo môi trường thân thiện, thoải mái, bình yên cho du khách khi về tham gia các hoạt động hội và văn cảnh Khu danh thắng Tây thiên.

Bốn là, có kế hoạch từng bước bảo tồn và phát huy Lễ hội Tây Thiên hình thành trong quần thể núi rừng thiên nhiên hùng vĩ, thơ mộng; trong quá trình tổ chức các hoạt động lễ hội gắn kết với phát triển du lịch, bên cạnh bảo tồn di sản văn hóa phải đặc biệt chú trọng bảo vệ môi trường văn hóa, cảnh quan, môi trường sinh thái tự nhiên như cây xanh và các thảm thực vật, quần thể rừng nguyên sinh của Tam Đảo. Đảm bảo vệ sinh môi trường, an toàn tuyệt đối cho người dân tham gia lễ hội; làm tốt công tác hướng dẫn phục vụ du khách.

Năm là, tiếp tục tổ chức các hội nghị, hội thảo về Quốc Mẫu Tây Thiên, phát triển du lịch văn hóa Tây Thiên để tranh thủ ý kiến của các nhà quản lý, các nhà khoa học, xây dựng, bảo tồn và phát triển Lễ hội Tây Thiên, Khu danh thắng Tây Thiên thành điểm du lịch tâm linh, du lịch sinh thái hấp dẫn, bền vững của tỉnh Vĩnh Phúc và cả nước. Phát triển du lịch tâm linh Tây Thiên phải trên cơ sở khai thác có hiệu quả lợi thế và điều kiện tự nhiên, sinh thái, truyền thống văn hóa, lịch sử vùng núi Tam Đảo, Vĩnh Phúc, hết sức tránh vì lợi ích kinh tế mà xâm hại phá vỡ cảnh quan môi trường thiên nhiên của vùng đất linh thiêng, nổi tiếng này.

Nói tóm lại, bảo tồn, phát triển Lễ hội Tây Thiên và Khu danh thắng Tây Thiên phải thể hiện trách nhiệm và lợi ích lâu dài như Nguyên Phó Chủ tịch nước Nguyễn Thị Doan đã phát biểu tại *Hội nghị* quốc tế về *du lịch tâm linh* vì sự phát triển bền vững: "*Sử dụng có trách nhiệm và bền vững các giá trị văn hóa và tự nhiên trong phát triển du lịch tâm linh sẽ mang lại cơ hội việc làm, tạo thu nhập giảm nghèo, góp phần thúc đẩy giao lưu văn hóa...*"■

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Kỷ yếu Hội thảo khoa học Phát triển tuyến Du lịch tâm linh Hà Nội - Hưng Yên - Thái Bình - Nam Định - Ninh Bình - Hà Nam, (2015), Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch.
2. Kỷ yếu Hội thảo khoa học Quản lý hoạt động du lịch tâm linh trong bối cảnh hiện nay, (2015), Trường Đại học Văn hóa Hà Nội.
3. Trang web www.vhttdlvinhphuc.vn về Quốc Mẫu Tây Thiên.

* Trường Đại học Văn hóa Hà Nội